

Õiguskantsler

Direktor Ain Anslan
Viru Vangla
viruv.info@vanglateenistus.ee

Teie 03.05.2026 nr

Meie 08.06.2026 nr 7-4/261169/2604895

Kirja avamine

Austatud vangla direktor

Avaldaja palus õiguskantsleril kontrollida, kas Viru Vanglal oli õigus avada õiguskantslerilt talle saabunud kirja. Arvestades vangla selgitusi ning õiguskantslerile saabunud sarnaseid pöördumisi, on alust arvata, et tegemist ei ole üksikjuhtumiga, vaid viimasel ajal levinud tavaga.

Kogutud teabe kohaselt oli vangla eelkontrolli käigus lisanud kinnipeetavale saabunud kirjale märke „kontrollida“, ametnik avas ümbriku kinnipeetava juuresolekul ja kontrollis ümbriku sisu. Kirja sisuga ametnik ei tutvunud. Vangla põhjendas kirja avamist vangistusseaduse ([VangS](#)) §-s 66 sätestatud vangla julgeoleku tagamise kohustusega, millega kindlustatakse, et vanglasse ei satuks keelatud aineid ja esemeid.

Vangistusseaduse (VangS) § 29 lõiked 1 ja 4 koostoimes justiitsministri määruse nr 72 „Vangla sisekorraeeskiri“ (VSKE) § 50 lõikega 2 sätestavad sõnaselgelt, et erisubjektidelt (sh õiguskantslerilt, kohtult, prokuratuurilt jne) kinnipeetavale saabunud kirju ei avata. Need antakse kinnipeetavale üle suletud ümbrikus. Riigikogu on seega pidanud vajalikuks tagada sellise kirjavahetuse kõrgendatud konfidentsiaalsuse. Ka vangla mõõnis õiguskantslerile antud vastuses, et selline piirang lähtub usalduspõhimõttest, sest üldiselt ei ole põhjust arvata, et ametiasutused edastaksid kinnipeetavatele keelatud aineid või esemeid.

See, et vanglaametnik avaldajale saadetud kirja sisuga ei tutvunud, ei muuda kirja avamist õiguspäraseks. Ka vanglad on varem tunnistanud, et erisubjektilt saabunud kirja avamine on õigusvastane isegi siis, kui ametnik kirja sisuga ei tutvunud (nt TrtHKo 21.10.2022, 3-22-1384/33, p-d 7.2-7.3).

Vangla viide [VangS §-s 66](#) sätestatud julgeoleku tagamise kohustusele ei anna samuti piisavat alust õiguskantslerilt ja teistelt erisubjektidelt saabuvate kirjade avamiseks. Julgeolekukaalutlustele tuginedes ei ole lubatav laiendava tõlgenduse abil erinormides ([VangS § 29 lg-d 1 ja 4](#), [VSKE § 50 lg 2](#)) sätestatud keelust kõrvale kalduda.

Kahtlemata on tähtis, et vangla takistaks kirjade kaudu keelatud ainete ja esemete jõudmist vanglasse. Samuti ei saa välistada olukordi, kus vanglasse saabub kirju, mille on näiliselt saatnud [VangS § 29 lõikes 4](#) nimetatud erisubjektid.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Samas on võimalik üpris lihtsalt kontrollida, kas kirja on tõepoolest saatnud kirjale märgitud ja [VangS § 29 lõigetes 4](#) nimetatud isik või ametiasutus: selleks saab võtta saatjaga (sh Õiguskantsleri Kantseleiga) ühendust telefoni või e-posti teel. Sellisele võimalusele viitas ka vangla oma vastuses, märkides, et ühel juhul võeti näiteks ühendust advokaadibürooga kontrollimaks, kas büroo oli kinnipeetavale kirja saatnud.

Ka kohtupraktikas on leitud, et erisubjektilt saabunud kirja avamist on võimalik vältida lihtsate meetmetega. Olukorras, kus vangla avas kinnipeetavale välisriigi prokuratuurilt saabunud kirja, märkis kohus, et tänapäevaste elektrooniliste tõkelahendustega ei oleks ümbrikul oleva võõrkeelse teabe tõlkimine olnud vanglaametnikule kuigivõrd koormav ega oleks oluliselt pikendanud ka kinnipeetavale kirja üleandmist (vt TrtHKo 21.10.2022, 3-22-1384/33, p-d 13.2-13.3). Selles lahendis leidis kohus, et õiguskantslerilt ja ka välisriigi prokuratuurilt kinnipeetavale saadetud kirja avamine oli õigusvastane. Eksimust tunnistas ka vangla ise.

Leian, et Viru Vangla ei käitunud õigesti, kui avas õiguskantslerilt avaldajale saadetud kirja. Palun järgige [VangS § 29 lõigetes 1 ja 4](#) koostoimes [VSKE § 50 lõikes 2](#) sätestatud ning hoiduge kinnipeetavatele saabunud kirjade avamisest, kui kirja saatja on erisubjekt. Kui kahtlustate, et kiri ei pruugi olla ehtne, saate seda kontrollida, näiteks võttes ühendust saatjaga.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Tartu Vangla, Tallinna Vangla, Justiits- ja Digiministeerium

Ksenia Žurakovskaja-Aru 693 8404
Ksenia.Zurakovskaja-Aru@oiguskantsler.ee